

KANSALLISUUSKYSYMYS JA LENINISMI

Vastaus Meshkoville, Kovaltshukille ja muille tovereille

Olen saanut kirjeenne. Ne ovat analoogisia monien muiden samaa aihetta koskevien kirjeiden kanssa, joita olen viime kuukausien aikana saanut muiltakin tovereilta. Päätin kuitenkin vastata nimenomaan teille sen tähden, että te asetatte kysymykset suorasukaisemmin ja autatte siten asian selvittämistä. Totta kyllä, asetetut kysymykset te ratkaisette kirjeissänne väärin, mutta se on eri asia, siitä puhumme myöhemmin.

Siirtykäämme asiaan.

1. „KANSAKUNTA“-KÄSITE

Venäjänsä marxilaisilla on jo kauan ollut oma kansakuntateoriansa. Tämän teorian mukaan kansakunta on historiallisesti muodostunut ihmisten pysyvä yhteisyys, joka on syntynyt neljän perustunnusmerkkin yhteisyyden pohjalla, nimittäin: kielen yhteisyyden, alueen yhteisyyden, taloudellisen elämän yhteisyyden ja kansallisen kulttuurin erikoisuuksien

yhteisyydessä ilmenevien psyykillisten piirteiden yhteisyyden pohjalla. Kuten tunnettua, tämä teoria on tullut puolueessamme yleisesti tunnustetuksi.

Kuten kirjeistänne näkyy, te pidätte tätä teoriaa riittämättömänä. Sen tähden te ehdotatte lisättäväksi kansakunnan neljään tunnusmerkkiin viidennen tunnusmerkin, nimittäin: oman erikoisen kansallisen valtion olemassaolon. Te olette sitä mieltä, että ilman tätä viidettä tunnusmerkkiä ei kansakuntaa ole eikä voi olla.

Olen sitä mieltä, että ehdottamanne kaavio, joka sisältää „kansakunta“-käsitteen uuden, viidennen tunnusmerkin — on syvästi virheellinen eikä sitä voida puolustaa enempää teoreettisesti kuin käytännöllis-poliittisestikaan.

Teidän kaavionne mukaan kansakunniksi pitäisi tunnustaa vain sellaiset kansakunnat, joilla on oma, muista erillinen, valtionsa, mutta kaikki sorretut kansakunnat, joilla ei ole itsenäistä valtiota, pitäisi jättää pois kansakuntakategoriasta, ja samalla pitäisi sorrettujen kansakuntien taistelu kansallista sortoa vastaan sekä siirtomaakansojen taistelu imperialismia vastaan poistaa „kansallisen liikkeen“, „kansallisen vapausliikkeen“ käsitteestä.

Enemmänkin. Kaavionne mukaan pitäisi väittää, että:

a) irlantilaiset ovat tulleet kansakunnaksi vasta „Irlannin vapaavaltion“ muodostamisen jälkeen, mutta siihen asti ne eivät olleet kansakunta;

b) norjalaiset eivät olleet kansakunta ennen Norjan eroamista Ruotsista, vaan tulivat kansakunnaksi vasta tuon eroamisen jälkeen;

c) ukrainalaiset eivät olleet kansakunta silloin, kun Ukraina kuului tsaristiseen Venäjään, vaan tulivat kansakunnaksi vasta Neuvosto-Venäjältä eroamisensa jälkeen Keskus-Radan ja hetmanni Skoropadskin aikana, ja että ne lakkasivat jälleen olemasta kansakunta sen jälkeen, kun liittivät oman Ukrainan Neuvostotasavaltansa muiden Sosialististen Neuvostotasavaltojen kanssa Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitoksi.

Tällaisia esimerkkejä voisi esittää hyvin paljon.

Ilmeistä on, että tällaisiin järjettömiin johtopäätöksiin johtavaa kaaviota ei voida pitää tieteellisenä kaaviona.

Käytännöllis-poliittisesti kaavionne johtaa kiertämättä kansallisen, imperialistisen sorron puolustelemiseen, sorron, jonka toteuttajat itsepintaisesti eivät tunnusta sorrettuja ja vajaoikeudellisia kansakuntia, joilla ei ole omaa, erillistä kansallista valtiotaan, todelliseksi kansakunniksi ja ovat sitä mieltä, että tämä seikka antaa heille oikeuden sortaa näitä kansakuntia.

Minä en edes puhukaan siitä, että kaavionne johtaa Neuvostotasavalloissamme olevien porvarillisten natsionalistien puolustelemiseen, jotka väittävät, että neuvostokansakunnat ovat lakanneet olemasta kansakuntia sen jälkeen, kun ne liittivät kansalliset Neuvostotasavaltansa Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitoksi.

Näin on sen kysymyksen laita, joka koskee venäläisen marxilaisen kansakuntateorian „täydentämistä“ ja „korjaamista“.

Jää vain yksi mahdollisuus: tunnustaa, että venäläinen marxilainen kansakuntateoria on ainoa oikea teoria.

2. KANSAKUNTIEN SYNTYMINEN JA KEHTYYS

Eräs vakavimpia virheitänne on se, että te panette kaikki nykyään olemassaolevat kansakunnat samaan kasaan ettekä näe periaatteellista eroa niiden välillä.

Maailmassa on erilaisia kansakuntia. On kansakuntia, jotka ovat kehittyneet nousevan kapitalismin kaudella, jolloin porvaristo feodalismia ja feodaalista pirstoutuneisuutta hävittäessään keräsi kansakunnan yhteen ja sementoi sen. Ne ovat niin sanottuja „nykyaikaisia“ kansakuntia.

Te väitätte, että kansakunnat ovat syntyneet ja olleet olemassa jo ennen kapitalismia. Mutta miten kansakunnat ovat voineet syntyä ja olla olemassa ennen kapitalismia, feodalismin kaudella, jolloin maat olivat pirstottuina erillisiksi, itsenäisiksi ruhtinaskunniksi, joiden väliltä ei ainoastaan puuttunut kansallisia yhdyssiteitä, vaan jotka kielsivät jyrkästi sellaisten yhdyssiteiden tarpeellisuudenkin? Vastoin teidän virheellisiä väitteitänne ei kapitalismia edeltäneellä kaudella ollut eikä voinutkaan olla kansakuntia, koska silloin ei vielä ollut kansallisia markkinoita, ei ollut taloudellisen eikä kulttuurielämän kansallisia keskuk- sia, ei siis ollut niitä tekijöitä, jotka hävittävät kyseisen kansan taloudellisen pirstoutuneisuuden ja yhdistävät tämän kansan siihen asti erillään olleita osia yhdeksi kansalliseksi kokonaisuudeksi.

Kansakunnan ainekset — kieli, alue, kulttuurin yhteisyys j.n.e.— eivät tietysti ole tipahtaneet taivaasta, vaan muodostuneet vähitellen, jo kapitalismia edeltäneellä kaudella. Mutta nämä ainekset olivat itumuodossaan ja parhaassa tapauksessa ne olivat vain

mahdollisuutena siinä mielessä, että vissien suotuisten ehtojen vallitessa kansakunta voi tulevaisuudessa muodostua. Mahdollisuus muuttui todellisuudeksi vasta nousevan kapitalismin kaudella, kapitalismin, jolla olivat kansalliset markkinansa sekä taloudelliset ja kulttuurikeskuksensa.

Tässä yhteydessä on paikallaan palauttaa mieleen Leninin erinomaiset sanat kansakuntien syntymistä koskevasta kysymyksestä, sanat, jotka hän lausui kirjassaan „Mitä ovat „kansan ystävät“ ja miten he taistelevat sosialidemokraatteja vastaan?“. Polemisoidessaan narodnikki Mihailovskia vastaan, joka johtaa kansallisten yhteyksien ja kansallisen yhtenäisyyden syntymisen sukuyhteyksien kehityksestä, Lenin sanoo:

„Siis kansalliset yhteydet ovat sukuyhteyksien jatkumista ja yleistymistä! Hra Mihailovski on nähtävästi ammentanut yhteiskuntahistorian käsityksensä siitä lastentarusta, jota opetetaan lukiolaisille. Tämän oppikaavan mukaan yhteiskuntahistoria on sellainen, että ensin oli perhe, tuo jokaisen yhteiskunnan solu... ja sitten perhe muka laajeni heimoksi ja heimo edelleen valtioksi. Kun hra Mihailovski tärkeän näköisenä toistaa tuota lapsellista lorua, niin se todistaa kaiken muun ohella vain sitä, ettei hänellä ole pienintäkään käsitystä edes Venäjän historian kulusta. Joskin voidaan puhua sukuyhteisön elämästä muinaisella Venäjällä, niin keskiajalla, Moskovan valtakunnan kaudella, näitä sukuyhteyksiä epäilemättä ei enää ollut, s.o. valtio ei pohjautunut lainkaan sukuliittoihin, vaan paikallisiin liittoihin: tilanherrat ja luostarit ottivat itselleen talonpoikia eri seuduilta ja siten syntyneet yhteisöt olivat puhtaasti alueellisia liittoja. Tuskin voitaneen kuitenkaan puhua sanan varsinaisessa mielessä kansallisista yhteyksistä sinä aikana: valtio oli hajaantuneena erillisiksi „maakunniksi“, osaksi jopa ruhtinaskunniksikin, joissa säilyivät selvästi entisen autonomian jäljet, hallintotoimen erikoisuudet, joskus omat erikoiset sotajoukotkin (kunkin seudun bojarit lähtivät sotaan

omine rykmentteineen), erikoiset tullirajat j.n.e. Vasta Venäjän historian uudelle ajalle (noin XVII vuosisadalta lähtien) on luonteenomaista kaikkien näiden alueiden, maakuntien ja ruhtinas-kuntien todellinen sulautuminen yhdeksi kokonaisuudeksi. Tätä yhteensulautumista eivät aiheuttaneet sukuyhteydet, kunnioitettavin hra Mihailovski, eikä edes niiden jatkuminen ja yleistyminen, vaan se johtui eri alueiden välisen vaihdon kasvamisesta, vähitellen kasvavasta tavaravaihdosta, eri seutujen pienten paikallisten markkinain keskittymisestä yhtenäisiksi yleisvenäläisiksi markkinoiksi. Kun tämän prosessin johtajina ja isäntinä olivat kauppias-kapitalistit, niin näiden kansallisten yhteyksien luominen ei ollut mitään muuta kuin porvarillisten yhteyksien luomista“ (kts. I osa, s. 72—73⁷²).

Näin on sen kysymyksen laita, joka koskee niin sanottujen „nykyaikaisten“ kansakuntien muodostumista.

Porvaristo ja sen natsionalistiset puolueet olivat ja pysyvät tällaisten kansakuntien tärkeimpänä johtavana voimana tuolla kaudella. Luokkarauha kansakunnan sisällä „kansakunnan yhtenäisyyden“ nimessä; oman kansakunnan alueen laajentaminen vieraiden kansallisten alueiden anastamisen tietä; epäluottamus ja viha vieraita kansakuntia kohtaan; vähemmistö-kansallisuuksien tukahduttaminen; yhteisrintama imperialismiin kanssa — sellainen on näiden kansakuntien aatteellinen ja yhteiskunta-poliittinen pakaasi.

Sellaiset kansakunnat on luonnehdittava porvarillisiksi kansakunniksi. Sellaisia ovat esimerkiksi ranskalainen, englantilainen, italialainen, pohjois-amerikkalainen ja muut niiden kaltaiset kansakunnat. Samanlaisia porvarillisia kansakuntia olivat venäläinen, ukrainalainen, tatarilainen, armenialainen, gruusialainen ynnä muut Venäjän kansakunnat ennen

proletariaatin diktatuurin ja Neuvostojärjestelmän pystyttämistä maassamme.

Käsitettävää on, että sellaisten kansakuntien kohtalo on sidottu kapitalismin kohtaloon, että kapitalismin hävitessä sellaisten kansakuntien täytyy poistua näyttämöltä.

Juuri tuollaisia porvarillisia kansakuntia tarkoitetaan Stalinin kirjasessa „Marxilaisuus ja kansallisuus-kysymys“, kun siinä sanotaan, että „kansakunta ei ole yksinomaan historiallinen kategoria, vaan määrätyn kauden, nousevan kapitalismin kauden historiallinen kategoria“, että „olemukseltaan porvarillisen kansallisen liikkeen kohtalo on luonnollisesti sidottu porvariston kohtaloon“, että „kansallisen liikkeen lopullinen lakkaaminen on mahdollinen vasta porvariston kukistuttua“, että „vain sosialismin valtakunnassa voidaan pystyttää täydellinen rauha“⁷³.

Näin on porvarillisia kansakuntia koskevan kysymyksen laita.

Mutta maailmassa on toisenlaisiakin kansakuntia. Ne ovat uusia — neuvostokansakuntia, jotka ovat kehittyneet ja muotoutuneet vanhojen, porvarillisten kansakuntien pohjalla kapitalismin kukistamisen jälkeen Venäjällä, porvariston ja sen natsionalististen puolueiden likvidoinnin jälkeen, Neuvostojärjestelmän pystyttämisen jälkeen.

Työväenluokka ja sen internationalistinen puolue ovat se voima, joka sitoo näitä uusia kansakuntia lujasti yhteen ja johtaa niitä. Työväenluokan ja työtaitekeväen talonpoikaiston liitto kansakunnan sisällä kapitalismin jätteen likvidoinniseksi sosialismin voitokkaan rakentamisen nimessä; kansallisuussorron

jätteiden hävittäminen kansakuntien ja vähemmistö-kansallisuuksien tasa-arvoisuuden ja vapaan kehityksen nimessä; natsionalismin jätteiden hävittäminen kansojen välisen ystävyyden aikaansaamisen ja internationalismin lujittamisen nimessä; yhteisrintama kaikkien sorrettujen ja vajaa-oikeudellisten kansakuntien kanssa taistelussa anastuspolitiikkaa ja valtaussotia vastaan, taistelussa imperialismia vastaan, — sellaisia ovat näiden kansakuntien henkiset ja yhteiskunnallispoliittiset piirteet.

Tällaiset kansakunnat on luonnehdittava sosialistiseksi kansakunniksi.

Nämä uudet kansakunnat ovat syntyneet ja kehittyneet vanhojen, porvarillisten kansakuntien perustalla kapitalismin hävittämisen tuloksena, — niiden perinpohjaisen uudestimuodostumisen tietä, mikä on tapahtunut sosialismin hengessä. Kukaan ei voi kieltää sitä, etteivätkö Neuvostoliiton nykyiset sosialistiset kansakunnat — venäläinen, ukrainalainen, bielovenäläinen, tatarilainen, bashkirilainen, uzbekkilainen, kazakhilainen, azerbaidzhanilainen, gruusialainen, armenialainen ja muut kansakunnat — eroaisi perinpohjaisesti vastaavista entisistä, vanhan Venäjän porvarillisista kansakunnista niin luokkakokoonpanoltaan ja henkisiltä piirteiltään kuin myös yhteiskuntapoliittisilta eduiltaan ja pyrkimyksiltäänkin.

Tällaisia ovat kansakuntien kaksi tyyppiä, jotka historia tuntee.

Te ette hyväksy sitä, että kansakuntien, tässä tapauksessa vanhojen, porvarillisten kansakuntien kohtalo sidotaan kapitalismin kohtaloon. Te ette hyväksy sitä väittämää, että yhdessä kapitalismin hävittämisen

kanssa tulevat likvidoiduiksi vanhat, porvarilliset kansakunnat. Mutta mihinkä muuhun näiden kansakuntien kohtalo sitten voitaisiin sitoa, ellei kapitalismin kohtaloon? Onko vaikea käsittää, että yhdessä kapitalismin häviämisen kanssa on sen synnyttämien porvarillisten kansakuntienkin hävittävä? Vai luuletteko te, että vanhat, porvarilliset kansakunnat voivat olla olemassa ja kehittyä neuvostojärjestelmän aikana, proletariaatin diktatuurin aikana? Sitä vielä puuttuisi...

Te pelkäätte, että kapitalismin aikana olevien kansakuntien likvidointi merkitsee kansakuntien likvidoinnista yleensä, kaikkien kansakuntien likvidoinnista. Miksi, millä perusteella? Ettekö te tosiaankaan tiedä, että porvarillisten kansakuntien lisäksi on olemassa vielä muitakin kansakuntia, sosialistisia kansakuntia, jotka ovat paljon yhtenäisempiä ja elinvoimaisempia kuin mikään porvarillinen kansakunta?

Teidän virheenne onkin juuri se, että te ette näe muita kansakuntia kuin porvarilliset kansakunnat, — teiltä on siis jäänyt huomaamatta sosialististen kansakuntien muodostumisen kokonainen kausi Neuvostoliitossa, jotka kansakunnat syntyivät vanhojen, porvarillisten kansakuntien raunioilla.

Siinähan se kysymys juuri onkin, että porvarillisten kansakuntien likvidointi ei merkitse kansakuntien likvidoinnista yleensä, vaan ainoastaan porvarillisten kansakuntien likvidoinnista. Vanhojen, porvarillisten kansakuntien raunioille syntyvät ja kehittyvät uudet sosialistiset kansakunnat, jotka ovat paljon yhtenäisempiä kuin mikään porvarillinen kansakunta, sillä ne ovat vapaita porvarillisia kansakuntia jäytävistä sovit-

tamattomista luokkaristiriidoista, ja ne ovat paljon yleiskansallisempia kuin mikään porvarillinen kansakunta.

3. KANSAKUNTIEN JA KANSALLISTEN KIELTEN TULEVAISUUS

Te teette vakavan virheen asettaessanne yhtäläisyysmerkin kahden kauden välille, joista toinen käsittää sosialismin voiton kauden yhdessä maassa ja toinen sosialismin voiton maailman mitassa, väittämällä, että ei ainoastaan sosialismin voittaessa maailman mitassa, vaan myöskin sosialismin voittaessa yhdessä maassa on mahdollista ja välttämätöntä kansallisten erilaisten kielten ja kansallisten kielten häviäminen, kansakuntien yhteensulautuminen sekä yhden yhteisen kielen muodostuminen. Tämän yhteydessä te sekoitatte toisiinsa kaksi vallan erilaista seikkaa: „kansallisuussorron hävittämisen“ „kansallisten erilaisten kielten likvidoimiseen“ sekä „kansallisten valtioraja-aitojen hävittämisen“ „kansakuntien poiskuolemiseen“ ja „kansakuntien yhteensulautumiseen“.

Ei voida olla tähdentämättä sitä, että näiden erilaisten käsitteiden sekoittaminen on marxilaisille kerrassaan sallimatonta. Meillä, meidän maassamme, kansallisuussorto on hävitetty jo aikoja sitten, mutta siitä ei lainkaan seuraa, että kansalliset erilaisuudet olisivat hävinneet ja maamme kansakunnat likvidoitu. Meillä, meidän maassamme, on jo kauan sitten hävitetty pois kansalliset valtioraja-aidat rajavartiostoihin ja tullilaitoksiin, mutta siitä ei lainkaan seuraa, että kansakunnat olisivat jo sulautuneet yhteen ja kansalliset kielet hävinneet pois, että nämä kielet

olisi korvattu jonkinlaisella yhdellä, maamme kaikille kansakunnille yhteisellä kielellä.

Te ette ole tyytyväisiä Idän kansojen kommunistisessa yliopistossa (vuonna 1925)⁷⁴ pitämäni puheeseen, jossa minä kiellän sellaisen teesin olevan oikean, että sosialismin voittaessa yhdessä maassa, esimerkiksi meidän maassamme, kansalliset kielet muka kuolevat, kansakunnat sulautuvat yhteen ja kansallisten kielten tilalle ilmaantuu yksi yhteinen kieli.

Te olette sitä mieltä, että tämä lausuntoni on ristiriidassa Leninin tunnetun teesin kanssa siitä, että sosialismin tarkoituksena ei ole ainoastaan ihmiskunnan pieniksi valtioiksi pirstoutuneisuuden ja kansakuntien kaikenlaisen eristyneisyyden hävittäminen, ei ainoastaan kansakuntien lähentäminen toisiinsa, vaan myöskin niiden yhteensulattaminen.

Edelleen, te olette sitä mieltä, että se on ristiriidassa toisenkin leniniläisen teesin kanssa siitä, että sosialismin voittaessa maailman mitassa alkaa kansallisten erilaisuuksien ja kansallisten kielten häviäminen, että tällaisen voiton jälkeen kansallisten kielten tilalle alkaa tulla yksi yhteinen kieli.

Se on kerrassaan väärin, toverit. Se on syvä erehdys.

Puhuin jo edellä, että marxilaiselle ei ole sallittua sekoittaa ja panna yhteen kasaan sellaisia luonteeltaan erilaisia ilmiöitä kuin „socialismin voitto yhdessä maassa“ ja „socialismin voitto maailman mitassa“. Ei pidä unohtaa, että nämä erilaatuiset ilmiöt heijastavat kahta aivan erilaista aikakautta, jotka eivät eroa toisistaan vain ajan suhteen (mikä on erittäin tärkeää), vaan myöskin itse olemukseltaan.

Kansallista epäluottamusta, kansallista eristyneisyyttä, kansallisuusvihaa ja kansallisia selkkauksia eivät tietenkään aiheuta ja pidä yllä mitkään „synnynnäiset“ kansallisen vihamielisyyden tunteet, vaan imperialismin pyrkimys alistaa vieraita kansakuntia ja näiden kansakuntien pelko kansallisen orjuutuksen uhan edessä. Epäilemätöntä on, että niin kauan, kun maailman imperialismi on olemassa, tulee olemaan myöskin tämä pyrkimys ja tämä pelko, — siis valtavassa enemmistössä maita tulee olemaan sekä kansallista epäluottamusta, kansallista eristyneisyyttä, kansallisuusvihaa sekä kansallisia selkkauksia. Voidaanko väittää, että sosialismin voitto ja imperialismin likvidoinen yhdessä maassa merkitsevät imperialismin ja kansallisuussorron likvidoimista suuremmassa osassa maita? Selvää on, että ei voida. Mutta tästä seuraa, ettei sosialismin voitto yhdessä maassa, siitä huolimatta, että se heikentää huomattavasti maailman imperialismia, kuitenkaan luo eikä voi luoda ehtoja, jotka ovat välttämättömiä maailman kansakuntien ja kansallisten kielten yhteensulautumiselle yhdeksi kokonaisuudeksi.

Ennen kaikkea siinä sosialismin voiton kausi maailman mitassa eroaakin sosialismin voiton kaudesta yhdessä maassa, että se likvidoi imperialismin **kaikissa maissa**, hävittää niin vieraiden kansakuntien orjuuttamispyrkimyksen kuin myöskin kansallisen orjuutuksen uhkan aiheuttaman pelon, hävittää kansallisen epäluottamuksen ja kansallisuusvihan juuriaan myöten, liittää kansakunnat yhteen maailman sosialistisen talouden yhtenäiseksi järjestelmäksi ja luo siten ne realiset ehdot, jotka ovat välttämättömiä kaikkien kan-

sakuntien asteittaiselle yhteensulautumiselle yhdeksi kokonaisuudeksi.

Sellainen on näiden kahden kauden välinen peruseroavaisuus.

Ja tästä seuraa, että näiden kahden erilaisen kauden sekoittaminen ja samaan kasaan paneminen merkitsee anteeksiantamattoman virheen tekemistä. Ottakaamme puheeni Idän työtätekevien kommunistisessa yliopistossa. Siinä sanotaan:

„Puhutaan (esimerkiksi Kautsky puhuu) ihmiskunnan yhden yleiskielen luomisesta kaikkien muiden kielten kuollessa pois sosialismin kaudella. Minä en oikein usko tähän kaikkikäsitävän yhden kielen teoriaan. Kokemus ei ainakaan puhu tämän teorian puolesta, vaan sitä vastaan. Tähän saakka on asianlaita ollut niin, että sosialistinen vallankumous ei ole vähentänyt, vaan lisännyt kielten lukua, sillä ravistellen ihmiskunnan syvimpiä pohjakerroksia liikkeelle ja nostaten niitä poliittiselle areenalle se herättää uuteen elämään koko joukon uusia ennen tuntemattomia tai vähän tunnettuja kansallisuuksia. Kukapa olisi uskonut, että entisellä tsaarin Venäjällä oli vähintään 50 kansakuntaa ja kansallista ryhmää? Ja kuitenkin Lokakuun vallankumous, joka katkoi entiset kahleet ja nosti esiin koko joukon unohdettuja kansoja ja kansallisuuksia, antoi niille uuden elämän ja uuden kehityksen“⁷⁵.

Tästä lainauksesta näkyy, että minä esiinnyin Kautskyn tapaisia ihmisiä vastaan, joka (s.o. Kautsky) on aina ollut ja on diletantti kansallisuuskysymyksessä, ei ymmärrä kansakuntien kehityksen mekaniikkaa ja jolla ei ole käsitystä kansakuntien kestävyys suunnattomasta voimasta, joka pitää mahdollisena kansakuntien yhteensulautumisen jo kauan ennen sosialismin voittoa, jo porvarillis-demokraattisen järjestelmän aikana, joka ylistellen orjallisesti saksalais-

ten assimiloimis-„työtä“ Tshekkiassa väittää kevytmielisesti, että tshekkiläiset on miltei saksalaistettu, että tshekkiläisillä ei ole kansakuntana tulevaisuutta.

Tästä lainauksesta näkyy edelleen, että minä en tarkoittanut puheessani sosialismin voiton kautta maailman mitassa, vaan yksinomaan sosialismin voiton kautta yhdessä maassa. Samalla minä väitin (ja väitän edelleenkin), että sosialismin voiton kausi yhdessä maassa ei luo niitä ehtoja, jotka ovat välttämättömiä kansakuntien ja kansallisten kielten yhteensulautumiselle, vaan päinvastoin, tämä kausi luo suotuisat olot tsaristisen imperialismin ennen sortamien, mutta neuvostovallankumouksen nyt kansallisesta sorrosta vapauttamien kansakuntien uudestisyntymiselle ja kukoistukselle.

Ja lopuksi tästä lainauksesta näkyy, että te ette ole huomanneet suunnatonta eroa kahden erilaisen historiallisen kauden välillä ja sen vuoksi ette ole ymmärtäneet Stalinin puheen ajatusta, vaan olette kaiken tämän seurauksena sotkeutuneet omien virheitenne sokkeloihin.

Siirtykäämme Leninin teeseihin kansakuntien poiskuolemisen ja yhteensulautumisesta sosialismin voiton jälkeen maailman mitassa.

Tässä on eräs Leninin teeseistä, joka on otettu vuonna 1916 julkaistusta Leninin kirjoituksesta „Sosialistinen vallankumous ja kansakuntien itsemääräämisoikeus“ ja jota te ette kirjeissänne jostain syystä lainaa täydellisesti:

„Sosialismin tarkoituksena ei ole ainoastaan ihmiskunnan pieniksi valtioiksi pirstoutuneisuuden ja kansallisuuksien kaikkinaisen eristyneisyyden hävittäminen, ei ainoastaan kansakuntien

lähentäminen toisiinsa, vaan myöskin niiden yhteensulattaminen... Samalla tavalla kuin ihmiskunta voi päästä luokkien hävittämiseen vain siirtymiskauden, sorretun luokan diktatuurin, kautta, samalla tavalla ihmiskunta voi päästä kansakuntien kiertämättömään yhteensulautumiseenkin vain siirtymiskauden, kaikkien sorrettujen kansakuntien täydellisen vapauttamisen kautta, s.o. niiden eroamisvapauden kautta" (kts. XIX osa, s. 40⁷⁶).

Taikka toinen Leninin teesi, jota te ette myöskään lainaa täydellisesti.

„Niin kauan, kun on olemassa kansallisia ja valtiollisia erilaisuuksia kansojen ja maiden välillä, — ja nämä erilaisuudet säilyvät vielä kauan, sangen kauan senkin jälkeen, kun proletariaatin diktatuuri on toteutettu koko maailman mitassa, — niin kauan kaikkien maiden kommunistisen työväenliikkeen yhtenäinen kansainvälinen taktiikka ei vaadi poistamaan monimuotoisuutta eikä hävittämään kansallisia erilaisuuksia (se on nykyään joutava haave), vaan kommunismin pääperiaatteiden (Neuvostovalta ja proletariaatin diktatuuri) sellaista soveltamista, että näitä periaatteita muodoltaan sopivasti muutellaan yksityiskohdissaan, sovelletaan ja sovitetaan niitä oikein kansallisiin ja kansallis-valtiollisiin erilaisuuksiin" (kts. XXV osa, s. 227).

On pantava merkille, että tämä lainaus on otettu Leninin kirjasta „„Vasemmistolaisuus" lastentautina kommunismissa", joka on julkaistu vuonna 1920, s.o. sen jälkeen, kun sosialistinen vallankumous oli voittanut yhdessä maassa, sosialismin voiton jälkeen maassamme.

Näistä lainauksista näkyy, että Lenin ei sijoita kansallisten eroavaisuuksien poiskuolemisen ja kansakuntien yhteensulautumisen prosessia sosialismin voiton kauteen yhdessä maassa, vaan kokonaan siihen kauteen, joka seuraa sen jälkeen, kun proletariaatin diktatuuri on toteutettu koko maailman mitassa, s. o.

sosialismin voiton kauteen kaikissa maissa, jolloin on jo laskettu maailman sosialistisen talouden perustukset.

Näistä lainauksista näkyy edelleen, että Lenin luonnehtii „joutavaksi haaveeksi“ yrityksen siirtää kansallisten erilaisuuksien poiskuolemisen prosessi sosialismin voiton kauteen yhdessä maassa, meidän maassamme.

Sitä paitsi näistä lainauksista näkyy, että Stalin oli ehdottomasti oikeassa, kun hän Idän työtätekevien kommunistisessa yliopistossa pitämässään puheessa kielsi kansallisten erilaisuuksien ja kansallisten kielten poiskuolemisen mahdollisuuden sosialismin voiton kaudella yhdessä maassa, meidän maassamme, ja että te olitte ehdottomasti väärässä väittäessänne jotain aivan Stalinin teesin vastaista.

Ja lopuksi näistä lainauksista näkyy, että sekoittaessanne sosialismin voiton kaksi erilaista kautta toisiinsa te ette ymmärtäneet Leniniä, vääristelite Leninin linjaa kansallisuuskysymyksessä ja sen seurauksena jouduitte tahtomattanne astumaan leninismistä poikkeavalle tielle.

Olisi väärin luulla, että kansallisten erilaisuuksien häviäminen ja kansallisten kielten poiskuoleminen tapahtuu heti maailman imperialismin tappion jälkeen, yhdellä kerralla, niin sanoaksemme ylhäältäkin annetun dekreetin voimalla. Ei ole mitään erheellisempää kuin sellainen käsitys. Yritys suorittaa kansakuntien yhteensulattaminen ylhäältäkin annetun dekreetin voimalla, pakotustietä, merkitsisi pelaamista imperialistien hyväksi, kansakuntien vapauttamisasian saattamista turmioon sekä kansakuntien yhteistoiminnan ja veljeyden aikaansaamisen asian hautaamista.

Sellainen politiikka olisi samaa kuin assimilatiopoliitiikka.

Te tiedätte tietysti, että assimilatiopoliitiikka ei voi kuulua marxismin-leninismien asevarastoon, sillä se on kansanvastaista, vastavallankumouksellista politiikkaa, turmiollista politiikkaa.

Sitä paitsi on tunnettua, että kansakunnille ja kansallisille kielille on ominaista harvinainen kestävyys ja suunnaton vastustusvoima assimilatiopoliitiikkaa vastaan. Turkkilaiset assimiloitsijat, — jotka ovat kaikkein julmimpia assimiloitsijoita, — ovat satoja vuosia raadelleet ja repineet Balkanin kansakuntia, mutta eivät ole saaneet niitä hävitetyksi, vaan niiden on ollut itsensä pakko antaa peräksi. Tsaari-Venäjästä venäläistäjät ja saksalais-preussilaiset saksalaistajat, jotka eivät julmuudessa jää paljoakaan jälkeen turkkilaisista assimiloistijoista, silpoivat ja raatelivat Puolan kansakuntaa toista sataa vuotta, samoin kuin persialaiset ja turkkilaiset assimiloitsijat silpoivat, repivät ja hävittivät satoja vuosia armenialaista ja gruusialaista kansakuntaa, mutta he eivät saaneet näitä kansakuntia tuhotuksi, vaan — päinvastoin — niiden oli samoin itsensä pakko antaa peräksi.

Kaikki nämä seikat on otettava huomioon, jotta voitaisiin oikein nähdä etukäteen tapahtumain todennäköinen kulku maailman imperialismin tappion jälkeen välittömästi tapahtuvan kansakuntien kehityksen kannalta katsoen.

Olisi erheellistä luulla, että yleismaailmallisen proletariaatin diktatuurin ensimmäinen vaihe tulee olemaan kansakuntien ja kansallisten kielten poiskuolemisen alkua, yhden yhteisen kielen muodostumisen

alkua. Päinvastoin, ensimmäinen vaihe, jonka kuluessa kansallisuussorto tullaan lopullisesti hävittämään, — on oleva ennen sorrettujen kansakuntien ja kansallisten kielten kasvun ja kukoistuksen kautta, kansakuntien tasa-arvoisuuden aikaansaamisen kautta, kansojen välisen epäluottamuksen häviämisen kautta, kansakuntien välisten internationalisten yhteyksien järjestämisen ja lujittumisen kautta.

Vasta yleismaailmallisen proletariaatin diktatuurin toisella kaudella, sitä mukaa, kun maailman yhtenäisen sosialistinen talous on muodostuva, — maailman kapitalistisen talouden tilalle, — vasta tällä kaudella alkaa muodostua jotain yhteisen kielen tapaista, sillä vasta tällä kaudella kansakunnat tulevat tuntemaan omien kansallisten kielensä rinnalla yhden yhteisen kansakuntienvälisen kielen tarpeellisuuden — keskinäisten suhteiden helpottamiseksi, taloudellisen, kulttuurisen ja poliittisen yhteistoiminnan helpottamiseksi. Siis tällä kaudella kansalliset kielet ja kansakuntienvälinen yhteinen kieli ovat rinnakkain käytännössä. Mahdollista on, että ensialuksi ei muodostu yksi yhtä yhteistä kieltä käyttävä yleinen maailman taloudellinen keskus kaikkia kansakuntia varten, vaan useampia taloudellisia keskuksia vyöhykkeittäin erillisiä kansakuntaryhmiä varten erikoisine yhteisine kielineen kutakin kansakuntaryhmää varten, ja vasta myöhemmin nämä keskuksat yhtyvät yhdeksi yleiseksi sosialistisen talouden maailmankeskukseksi, jossa on yksi yhteinen kieli kaikkia kansakuntia varten.

Yleismaailmallisen proletariaatin diktatuurin kauden seuraavassa vaiheessa, jolloin maailman sosialistinen talousjärjestelmä lujittuu riittävästi ja sosialismi

juurtuu kansojen elämään, jolloin kansakunnat tulevat käytännössä vakuuttuneiksi yhteisen kielen etuisuudesta kansallisiin kieliin verrattuna, — kansalliset erilaisuudet ja kansalliset kielet alkavat kuolla pois, luovuttaen paikkansa maailmankielelle, joka on kaikille yhteinen.

Tällainen on mielestäni kansakuntien tulevaisuuden likipitäinen kuva, kansakuntien kehitystie niiden sulautuessa tulevaisuudessa yhteen.

4. PUOLUEEN POLITIIKKA KANSALLISUUSKYSYMYKSESSÄ

Eräs teidän virheenne on se, että te ette pidä kansallisuuskysymystä yhteiskunnan sosiaalis-poliittista kehitystä koskevan yleiskysymyksen osana, joka on alistettu tälle samalle yleiskysymykselle, vaan jonakin omakohteisena ja vakinaisena, joka pysyy perussuunnaltaan ja luonteeltaan muuttumattomana historiassa. Siksi te ette näe sitä, minkä jokainen marxilainen näkee, nimittäin sitä, että kansallisuuskysymyksellä ei ole aina samanlainen luonne, että kansallisen liikkeen luonne ja tehtävät muuttuvat vallankumouksen erilaisista kehityskausista riippuen.

Loogillisesti ajatellen tällä juuri onkin selitettävissä se surullinen tosiasia, että te niin helposti sekoitatte ja panette yhteen kasaan vallankumouksen erilaiset kehityskaudet ymmärtämättä sitä, että vallankumouksen luonteen ja tehtävien muuttuminen eri kehityskausina aiheuttaa vastaavia muutoksia kansallisuuskysymyksen luonteessa ja tehtävissä, että sitä vastaavasti muuttuu myöskin puolueen politiikka kansallisuuskysymyksessä, ettei siis puolueen politiik-

kaa kansallisuuskysymyksessä, joka politiikka on sidottu vallankumouksen määrättyyn kehityskauteen, saa väkivaltaisesti irroittaa tästä kaudesta ja siirtää sitä mielivaltaisesti toiseen kauteen.

Venäläiset marxilaiset ovat aina lähteneet siitä asettamuksesta, että kansallisuuskysymys on vallankumouksellisen kehityksen yleiskysymyksen osa, että vallankumouksen eri kausina kansallisuuskysymyksellä on erilaiset tehtävät, jotka vastaavat vallankumouksen luonnetta historian kullakin kyseellisellä ajankohdalla, että sitä vastaavasti muuttuu myös puolueen politiikka kansallisuuskysymyksessä.

Ensimmäistä maailmansotaa edeltäneellä kaudella, jolloin historia nosti ajankohdan tehtäväksi **porvarillisdemokraattisen** vallankumouksen Venäjällä, venäläiset marxilaiset sitoivat kansallisuuskysymyksen ratkaisun demokraattisen vallankumouksen kohtaloon Venäjällä. Puolueemme oli sitä mieltä, että tsarismien kukistaminen, feodalismin jätteen hävittäminen ja maan täydellinen demokratisoiminen ovat kansallisuuskysymyksen paras mahdollinen ratkaisu kapitalismin puitteissa.

Sellainen oli puolueen politiikka sinä kautena.

Tähän kauteen kuuluvat Leninin tunnetut kirjoitukset kansallisuuskysymyksestä, muun muassa kirjoitus „Kriittisiä huomautuksia kansallisuuskysymyksestä“, jossa Lenin sanoo:

„...minä väitän, että on olemassa vain yksi kansallisuuskysymyksen ratkaisu, mikäli se yleensä on mahdollista kapitalismin maailmassa, ja tämä ratkaisu on — johdonmukainen demokratismi. Todistaakseni sen minä viittaa muun muassa Sveitsiin“ (kts. XVII osa, s. 150 77).

Tähän kauteen kuuluu myöskin Stalinin kirjanen „Marxilaisuus ja kansallisuuskysymys“, jossa muun muassa sanotaan:

„Kansallisen liikkeen lopullinen lakkaaminen on mahdollinen vasta porvariston kukistuttua. Ainoastaan sosialismin valtakunnassa voidaan pystyttää täydellinen rauha. Mutta kansallisen taistelua supistaminen mahdollisimman vähiin, maaperän poistaminen sen alta, sen tekeminen mahdollisimman vahingottomaksi proletariaatille on mahdollista kapitalisminkin puitteissa. Sitä todistavat vaikkapa Sveitsin ja Amerikan esimerkit. Sitä varten on maa demokratisoitava ja annettava kansakunnille vapaan kehityksen mahdollisuus“ ⁷⁸.

Seuraavalla kaudella, ensimmäisen maailmansodan kaudella, jolloin pitkällinen sota kahden imperialistisen valtioliiton välillä horjutti maailman imperialismin mahtia, jolloin kapitalistisen maailmanjärjestelmän kriisi kehittyi huippuunsa, jolloin „emämaiden“ työväenluokan rinnalla myöskin siirtomaat ja riippuvaiset maat yhtyivät vapausliikkeeseen, jolloin kansallisuuskysymys kasvoi kansallisuus- ja siirtomaa-kysymykseksi, jolloin kehittyneimpien kapitalististen maiden työväenluokan sekä siirtomaiden ja riippuvaisten maiden sorrettujen kansojen yhteisrintama alkoi muodostua realiseksi voimaksi, jolloin siis sosialistinen vallankumous tuli ajankohdan kysymykseksi, — venäläiset marxilaiset eivät voineet enää tyytyä edellisen kauden politiikkaan ja he katsoivat välttämättömäksi sitoa kansallisuus- ja siirtomaa-kysymyksen ratkaisun sosialistisen kumouksen kohdaluon.

Puolue oli sitä mieltä, että pääoman vallan kukistaminen ja proletariaatin diktatuurin järjestämi-

nen, imperialististen sotajoukkojen karkoittaminen siirtomaiden ja riippuvaisten maiden alueilta ja eroamisoikeuden turvaaminen näille maille, oikeuden turvaaminen näille maille omien kansallisten valtiotensa muodostamiseen, kansallisuusvihan ja natsionalismin hävittäminen sekä internationalisten siteiden lujittaminen kansojen välillä, yhtenäisen sosialistisen kansantalouden järjestäminen ja kansojen veljellisen yhteistoiminnan aikaansaaminen tämän pohjalla, — ovat kansallisuus- ja siirtomaakysymyksen paras ratkaisu näissä oloissa.

Sellainen on puolueen politiikka tällä kaudella.

Tämä kausi ei ole vielä päässyt läheskään täysiin oikeuksiinsa, sillä se on vasta alulla, mutta se sanoo epäilemättä vielä ratkaisevan sanansa...

Erikseen asettuu vielä kysymys vallankumouksen nykyisestä kehityskaudesta maassamme ja puolueen nykyisestä politiikasta.

On todettava, että maamme on osoittautunut olevan toistaiseksi ainoa maa, joka oli valmis kukistamaan kapitalismin. Ja se todella kukisti kapitalismin ja järjesti proletariaatin diktatuurin.

Siis, proletariaatin diktatuurin toteuttaminen maailman mitassa ja — semmitenkin — sosialismin voitto kaikissa maissa, — on toistaiseksi vielä kaukana.

Edelleen on todettava, että tehtyämme lopun porvariston vallasta, joka oli jo aikoja sitten luopunut vanhoista demokraattisista perinteistään, me ratkaisimme ohimennen „maan täydellisen demokratisoimisen“ tehtävän, likvidoimme kansallisuussorron järjestelmän ja toteutimme kansakuntien tasa-arvoisuuden maassamme.

Kuten tunnettua, nämä toimenpiteet osoittautuivat parhaaksi keinoksi natsionalismin ja kansallisuusvihan hävittämiseksi ja luottamuksellisten suhteiden aikaansaamiseksi kansojen välillä.

Lopuksi on todettava, että kansallisuussorron hävittäminen on johtanut maamme ennen sorrettujen kansakuntien kansalliseen uudestisyntymiseen, niiden kansallisen kulttuurin nousuun, ystävällisten internationalisten siteiden lujittumiseen maamme kansojen välillä ja yhteistoiminnan aikaansaamiseen niiden välillä sosialistisessa rakennustyössä.

On muistettava, että nämä uudestisyntyneet kansakunnat eivät ole enää vanhoja porvariston johtamia porvarillisia kansakuntia, vaan uusia sosialistisia kansakuntia, jotka ovat syntyneet vanhojen kansakuntien raunioille ja joita johtaa työtätekevien joukkojen internationalinen puolue.

Tämän yhteydessä puolue piti tarpeellisena auttaa maamme uudestisyntyneitä kansakuntia nousemaan jaloilleen täyteen mittaansa, elvyttämään ja kehittämään kansallista kulttuuriaan, järjestämään äidinkielellä toimivia kouluja, teattereita ja muita kulttuurilaitoksia, kansallistamaan, s.o. tekemään kokoonpanoltaan kansallisiksi puolue-, ammattiliitto-, osuustointa-, valtio- ja talouskoneistot, kasvattamaan omia kansallisia puolue- ja neuvostokaadereita ja lannistamaan kaikki ne — tosin vähälukuiset — ainekset, jotka koettavat jarruttaa tätä tällaista puolueen politiikkaa.

Tämä merkitsee, että puolue tukee ja tulee tukemaan maamme kansojen kansallisten kulttuurien kehitystä ja kukoistusta, että se tulee edistämään

uusien, sosialististen kansakuntiemme lujittumista, että se ottaa tämän asian turviinsa suojatakseen sitä kaikilta ja kaikenlaisilta leniniläisvastaisilta aineksilta.

Kirjeistänne näkyy, että te ette hyväksy tällaista puolueemme politiikkaa. Tämä johtuu ensinnäkin siitä, että te sekoitate uudet, sosialistiset kansakunnat vanhojen, porvarillisten kansakuntien kanssa ettekä ymmärrä sitä, että meidän uusien neuvostokansakuntiemme kansalliset kulttuurit ovat sisällöltään sosialistisia kulttuureja. Toiseksi tämä johtuu siitä, että te — pyydän anteeksi räikeää sanontaani — harhaillette pahasti leninismin kysymyksissä ja olette kovin huonosti selvillä kansallisuuskysymyksestä.

Kiinnittäkää huomiotanne vaikkapa seuraavaan alkeelliseen seikkaan. Kaikki me puhumme kulttuurivallankumouksen välttämättömyydestä maassamme. Jos tämä asia otetaan vakavalta kannalta eikä vain lörpötellä tyhjää, niin on välttämättä otettava edes ensimmäinen askel siihen suuntaan: on ennen kaikkea tehtävä alkeissivistys oppivelvollisuudeksi maan kaikille kansalaisille kansallisista erilaisuuksista riippumatta, ja sittemmin — myöskin keskisivistys. Selvää on, että ilman sitä ei minkäänlainen maamme kulttuurikehitys ole mahdollista, niin sanotusta kulttuurivallankumouksesta puhumattakaan. Enemmänkin: ilman sitä ei meillä saada aikaan teollisuuden ja maatalouden todellista nousua eikä turvatuksi maamme varmaa puolustusta.

Mutta miten se on tehtävissä, kun otamme huomioon, että lukutaidottomien prosentti maassamme on vielä kovin suuri, että maamme useiden kansakuntien keskuudessa on lukutaidottomia 80—90 prosenttia?

Sitä varten on maahan saatava tiheä äidinkieline kouluverkko ja turvattava nämä koulut äidinkieltä taitavilla opettajavoimilla.

Sitä varten on kansallistettava, s.o. tehtävä kokoonpanoltaan kansalliseksi, koko hallintokoneisto, puolue- ja ammattiliittokoneistoista aina valtio- ja talouskoneistoon asti.

Sitä varten on järjestettävä sanomalehdistö, teatterit, elokuvat ja muut kulttuurilaitokset äidinkielellä.

Kysytään, minkä tähden äidinkielellä? Sen tähden, että kansan miljoonaiset joukot voivat edistyä parhaiten kulttuurisessa, poliittisessa ja taloudellisessa suhteessa vain äidinkielellään, kansallisella kielellä.

Kaiken sanotun jälkeen ei mielestäni liene kovinkaan vaikea käsittää, etteivät leniniläiset voi toteuttaa mitään muuta politiikkaa kansallisuuskysymyksessä kuin sitä, jota maassamme nykyään toteutetaan, tietysti, jos he haluavat pysyä leniniläisinä.

Eikö niin?

No niin, lopettakaamme tähän.

Luulen vastanneeni kaikkiin kysymyksiinne ja epäilyihinne.

Kommunistisin terveisin *J. Stalin*

Maaliskuun 18 pnä 1929

Julkaistaan ensi kertaa